

Clarice Lispector

A csillag órája

Fordította Bense Mónika

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:
Clarice Lispector: *A hora de estrela*.
Editora Rocco, Rio de Janeiro, 1998.

A mű megjelenését támogatta
a Brazil Kulturális Minisztérium Nemzeti Könyv Alapja

MINISTÉRIO DA CULTURA
Fundação BIBLIOTECA NACIONAL

© *Clarice Lispector, 1977, and Heirs of Clarice Lispector*
Hungarian translation © Bense Mónika, 2019

A világon minden egy igennel kezdődött. Az egyik molekula azt mondta a másiknak, hogy igen, és megszületett az élet. Ám a történelem előtti idők előtt ott volt a történelem előtti idő előtere, és ott volt a semmi, és ott volt az igen. Mindig volt. Nem tudom, mi, de azt tudom, hogy a világegyetem sosem kezdődött el.

Hogy senki se érezze magát becsapva, az egyszerűséghez csak nagy munkával fogok eljutni.

Egészen addig, amíg lesznek olyan kérdéseim, amelyekre nem kapok választ, írni fogok. Hogyan lehet az elején elkezdni, ha a dolgok már azelőtt megtörténnek, mielőtt megtörténnének? Ha már a történelem előtti történelem előtt voltak apokaliptikus szörnyek? Ha ez a történet nem létezik, akkor majd létezni fog. A gondolkodás cselekvés. Érezni pedig ténykérdés. A kettő együtt – én vagyok az, aki leírom, amit írok. Isten a világ. Az igazság mindig egy belső és megmagyarázhatatlan kapcsolat. Az életem, a legigazabb életem kiismerhetetlen, rendkívül bensőséges és egyetlen szó sem jelentheti. A szívem minden vágyától megszabadult, és saját legutolsó és legelső dobbanására húzta össze magát. A jelen történetet átható fogfájás élesen hasított bele a szánkba. Nos, akkor hát élesen eléneklek egy szinkópált és zajos dallamot – ez az én saját fájdalmam, az

enyém, aki magamban hordom a világot, és közben hiányzik a boldogság. Boldogság? Sosem láttam még ennél bolondabb szót, az északkeleti nők találták ki ott a hegyek között andalogva.

Ahogy most el fogom mondani, ez a történet a látás fokozatos megnyílásából született – két és fél éve fedezem fel lassanként a miérteket. Valami fenyegető dolog közelségének a meglátása. De miének? Ki tudja, később talán meg fogom tudni. Mint ahogy amikor írok, ugyanakkor olvasnak is. Csak azért nem a végén kezdem, ami aztán igazolná az elejét – ahogy a halál tűnik elmondani az életet –, mert rögzítenem kell a korábban történeteket.

Most itt valami mindent megelőző szemérmességgel írok, amiért elárasztom az életüket ezzel a külső és őszinte elbeszéléssel. Amelyből közben az oly eleven élet ziháló vére, ki tudja, képes lesz-e kiömleni, hogy aztán remegő kockamasszává alvadjon. Vajon ez a történet lesz egyszer az én alvadásom? Mit is tudhatok én. Ha van benne igazság – természetesen a történet igaz, még ha én találtam is ki –, akkor arra mindenki saját magában ismerjen rá, mert mind egyek vagyunk, és aki nem pénzsűkétől szenved, annak a szelleme szűkös, vagy valami az aranynál is értékesebb hiányzik neki – mert van, akiből a legfinomabb lényeg hiányzik.

Hogyan lehetséges az, hogy mindent tudok, ami ezután következik, pedig nem is ismerem, hisz sosem éltem át? Mert Rio de Janeiro egyik utcáján hirtelen elkaptam a levegőben egy északkeleti lányka arcán az elveszettség érzését. Anélkül, hogy elmondtam volna,

én magam kisfiú koromban Északkeleten nevelkedtem. Onnan is ismerem a dolgokat, hogy élek. Aki él, az tud, még akkor is, ha nem tud róla, hogy tud. Így van az, hogy maguk többet tudnak annál, mint képzelik, és közben képmutatónak tartják magukat.

Az a szándékom, hogy ne legyen teljes, amit írni fogok, még úgy sem, hogy közben kénytelen vagyok olyan szavakat használni, amelyek itt tartják önöket. A történetben – hamis szabad akarattal élve úgy döntöttem – körülbelül hét személy lesz, én vagyok közülük az egyik legfontosabb, természetesen. Én, Rodrigo S. M. Régi-módi elbeszélés lesz, nem akarok én modernkedni, sem modoroskodni, csak hogy eredetinek tűnjek. Ezért fogok kipróbálni, a szokásaim ellenére, egy olyan történetet, amelynek van eleje, közepe és „gran finalé”-ja, amit majd csönd és szemerkélő eső követ.

Külsőséges és őszinte történet, igen, de megvannak a maga titkai – hogy rögtön az egyik címen kezdjem, „Ami a jövőt illeti”, amelyet megelőz egy mondatzáró pont, és utána is egy mondatzáró pont következik. Nem az én szeszélyemről van itt szó – a végén talán meg lehet majd érteni a tagolás szükségességét. (Egyre rosszabbul látom a végét, ami, ha az egyszerűségem engedi, azt akarom, hogy nagyszabású legyen.) Ha mondatzáró pont helyett három pont következne, akkor a cím nyitva állna a képzeletük előtt, ami akár rosszindulatú és kegyetlen is lehetne. Nos, közben pedig igaz, hogy én is kegyetlen vagyok a főhősömmel, az északkeleti lánnyal: hűvösnek akarom ezt az elbeszélést. Ám nekem jogom van hozzá, hogy fájdalmasan hűvös legyek, nem úgy,

mint maguknak. Ezért nem adom meg rá a lehetőséget. Nemcsak történetmondásról van itt szó, hanem minde-
nekelőtt a primer életről, amely lélegzik, lélegzik és lé-
legzik. Porhanyós anyag, egyszer átélem én még itt egy
molekula életét atomjainak minden dübörgésével. Az,
amit megírok, több egyszerű kitalációnál, kötelességem
ugyanis mesélni erről a tizenkettő egy tucat lánykáról.
Még akkor is kötelességem, ha aligha születik művészet
abból, hogy elbeszélem az életét.

Mert az embernek joga van a kiáltáshoz.

Én tehát kiáltani fogok.

Magvető Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft.

www.magveto.hu

www.facebook.com/magveto

magveto.kiado@lira.hu

Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2019-ben

Felelős vezető Vadász Katalin igazgató

Felelős szerkesztő Turi Tímea

Kontrollszerkesztő Urbán Bálint

Kézirat-előkészítő Hradeczky Moni

Korrektor Losoncz-Kelemen Emese

Műszaki vezető Takács Klári

A borítót és a könyvet Pintér József tervezte

Kiadványszám 8993

Minion betűtípusból szedve

ISBN 978 963 14 3885 7